

متن پرسش

با عرض سلام و تحیت خدمت استاد بزرگوار: کم توفیقی بنده در استفاده از فرمایشات شما بسیار محرز است قابل کتمان نیست، اما به یاد دارم پس از فوت فرزند بزرگوارتان، جلسه یا چند جلسه ای را به مسئله موت پرداختید و بنده توفیق حضور در یکی از آن جلسات را داشتم. در جمع بندی این مسئله برایم حاضر شد که زمان مرگ غیر قابل تغییر است و به هیچ سببی دچار تغییر نشده، نمی شود و نخواهد شد و «اگر در روایات به این نکته اشارتی شده است که با استغفار و صدقه و صلّه رحم و...، عمر طولانی می شود و مرگ به تعویق می افتد و یا بواسطه انجام گناهی یا حتی فعل غیر گناهی، عمر انسان کوتاه می شود؛ در همه اینها لابد از تأویل یا طرح روایت هستیم.» (این عبارت رو شما نفرمودید، ولی بنده از چیزی که فرمودید این لازمه رو گرفتم.) لکن آن چیزی که در دست ماست، چگونه مردن است و مثالی فرمودید در مورد اتوبوسی که به واسطه اشتباه راننده، ته درّه سقوط می کند و همه سرنشینان می میرند. ذهن بنده مدت طولانی درگیر این موضوع بود، لیکن به حوادث مختلف ارسال سوال به تأخیر می افتاد. اما دو روز گذشته بود که یکی از رفقای نزدیک بنده بر اثر ایست قلبی در حالی که از همه جهت سالم و سلامت بود، به رحمت خدا رفت. ابتدا مسئله بنده این است که آیا آنچه از فرمایشات شما فهمیده ام، همان است که شما فرمودید؟ و در ادامه، مبانی و ادله مثبت این مدعی چیست؟ در اینجا حاکم در حکم عدم تقدیم یا تأخیر لحظه مرگ کیست؟ عقل یا نقل؟ ارسال این سوال با توجه به اینکه زمان شریف شما گرفته می شود، نهایت جسارت است، اما چه کنم که عقل این حقیر به جایی جز این جسارت راه نیافت و پاسخ به این پرسش هم، از مسائل بنیادین انسان در عصر حاضر و همه عصر ها. ﴿يَا زُهْرَاءُ سَلَامٌ اَللّٰهُ عَلَیْهَا﴾

متن پاسخ

باسمه تعالی: سلام علیکم: در آیه ۲۲ سوره حدید که می فرماید: «مَا أَصَابَ مِنْ مُصِیْبَةٍ فِی الْأَرْضِ وَ لَا فِی أَنْفُسِكُمْ إِلَّا فِی كِتَابٍ مِنْ قَبْلِ أَنْ نَبْرَأَهَا إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ یَسِیْرٌ» و آیه ۶۰ سوره واقعه که می فرماید: «نَحْنُ قَدَرْنَا بَيْنَكُمْ الْمَوْتَ وَ مَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِیْنَ» حکایت از آن دارد که اولاً: مرگ افراد از قبل تعیین شده ثانیاً: کسی نمی تواند در قبض روح افراد و یا کشتن انسانها از خدا سبقت بگیرد و اندازه هر مرگی را خداوند تقدیر کرده. این مربوط به اجل مسمی می باشد. ولی اجل های ناگهانی یا فُجعه، اجل هایی است که قبل از اجل مسمی ممکن است بنا به مصلحتی، صورت گیرد یا مصلحت آن شخص بوده است و یا به جهت گناهانیش. موفق باشید

